

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői iroda: Budapest, IV. hímző-utca 1. sz. ... Kiosztó-hivatal: Budapest, IV. hímző-utca 1. sz.

Előfizetési díj: Vidékre postán vagy helyben házból ... Egy szám 6 krajczár.

A bankkult el kell vetni.

Harminezeg millió frtra megy azon direct vesztés, melyet hazánk az osztr. nemzeti bank jegymonopoliumának tíz évre leendő törvénybe ígátása által szenved...

A bankkérdés első sorban a higgadt számítás, az anyagi érdekek kérdése. De azok az urak, kikre hazánk sorsa most bízva van, számítani nem szeretnek...

Jellemző és tekintetben, hogy a magyar kormány melyi rengeteg módon ráhagyta magát szedni a bank emberei által...

Vegyük ezt gyakorlati szempontból, képzeljük azt az esetet, hogy a kiegyezési törvények valamelyikével megbukik a Tiszakormány, s így vele együtt elbukik a közös bank is...

Valószínűleg az fog történni, hogy a bank kénytelen lesz magyarországi jegybank üzemeltetést feladni. És ekkor, hogy fog állni Magyarország számítása a bankkal szemben?

A mult havi bankkimutatás adataiból megközelítőleg kiszámíthatjuk az elő állandó eredményt.

Az osztrák nemzeti bank követelése Magyarországon nemzeti:

- 1. leszámitott váltók és értékekben a magyar fiókoknál 29.999.537 frt. 2. Kölcsönökben kézi zálogra magyar fiókokban 6.823.200 frt. Összesen 36.822.737 frt.

A bank tartozása ellenben abban áll, hogy a magyar korona területén forgalomban levő összes jegyeit tartozik ércpénzzel (vagy legalább is államjegyekkel) beváltani.

Az osztrák kormány nem is tehet az ellen kifogást, hogy a bank magyarországi jegyüzletével felhagyjon. Vesztes egyedül az osztrák nemzeti bank lesz...

Ezen arány szerint osztva fel a tényleges jegyforgalmat, esik Magyarországra 92.220.453 frt. Ennyire terjed a bank tartozása Magyarországnak.

A mérleg a bank és Magyarország között tehát a következő:

- A bank tartozik 92.220.453 forinttal. Követel 36.822.737 forintot. és így 55.397.616 forintot.

tesz Magyarországot netto követelése az osztrák nemzeti bankon.

Ha tehát liquidációra kerül a dolog, akkor az osztrák nemzeti bank 36, millió frtot kivonhat ugyan lassankint a magyarországi forgalomból, de azonnal beáll az a kötelezettsége, hogy 92, millió frtot arannyal, ezüsttel (vagy államjegyekkel) kiecseljen.

Önként értendő, hogy ez az egész művelet úgy viendő keresztül, miszerint a forgalom semmiféle megrázkódásnak ne legyen kitéve, ami megtörténhetik azáltal, ha vagy az állam, vagy egy pénzintézet mint közvetítő lép fel a követelések és tartozások kiegyenlítésénél.

- 1. ércz alapja 136.616,455 frt 2. érczben fizetendő váltók, melyeket könnyen realizálhat 11.223,465 frt 3. államjegyek 1.400,606 frt

Összesen tehát 149.240,526 forintot tesz a bankban levő valóságos pénz vagy pénztértek. Ha ezen összegből 53, millió frtot Magyarországnak tényleg a bank kifizet, még mindig 85.842,910 frt ércz és érczváltó fedezete lesz azon jegy forgalom számára, mely a 307,4 millió frtból a magyarországi forgalom megsemmisítése után fennmarad.

205.180,057 frtot fog kitenni, s annak 41%-a érczpénzzel lesz fedezve, a fennmaradó 59% fedezésére pedig szolgál 112,3 millió leszámitott váltó és 23,4 millió kézilamadósági követelés.

Ausztria érdeke tehát ezen liquidáció által veszélyeztetve nem lesz, s így az osztrák kormány nem is tehet az ellen kifogást, hogy a bank magyarországi jegyüzletével felhagyjon.

A mit a bank elveszt, azt megfogja nyerni hazánk. Magyarországra a bank liquidációja folytán egyszerűen abba a helyzetbe jut, hogy bőségesen lesz érczpénz az országban.

A bankkult fenntartása 31 millió frtnyi kész vesztesség; elvetése kiszámíthatatlan előny. A választás könnyű, a bankkult el kell vetni.

A képviselő választására jogosult lajstromok összehívása felett, mint legfelsőbb fórum ép most döntött a kir. kúria illető osztálya, és ez alkalommal több elvi fontosságú határozatot hozott.

- 1. A gazda a családjére kivetett kereseti adóhátralék miatt a választók névsorából ki nem törülthet. (Nov. 9. 59. sz. a.) 2. Azon háztulajdonos, ki két házában házadó alá eső 3 lakrészt birtokosa, a választói joggyakorlatára teljesen jogosítottnak tekinthető (156. sz. alatt.) 3. Valamely regale bérletnél alkalmazott üzletvezető gazdai hatalom alatt állónak nem tekinthető, a választói jegyzékbe felveendő. (118. sz. alatt.)

Az orhánjel taborban.

(Külön harszeri-írdásoktól.)

— nov. 6.

Nagyon idején van, hogy önként meg tudjanak egyetmást azon ütközetről, melyek október 24—28-ikán Plevnától ötórás távolságban vívottak, mielőtt azonban azok leírásához fogunk, becsülettel kérek irások hiányosságáért, mert egy szólni se tudtam és tollam, sem pedig asztalom és székem.

Ok. 19-én Murat bej úrnagy, egy lengyel, saját kívánságára lővő, és én, szintén saját kívánságára a plevna ütközetben résztvevő egy tábor-kapitány (brigade-official), egy kolosivai és a Plevnában állomásozó lovas századokból való 15 emberrel s egy eszda igazbarommal Szofiából Plevnába rendeltünk.

Ok. 19-én Murat bej úrnagy, egy lengyel, saját kívánságára lővő, és én, szintén saját kívánságára a plevna ütközetben résztvevő egy tábor-kapitány (brigade-official), egy kolosivai és a Plevnában állomásozó lovas századokból való 15 emberrel s egy eszda igazbarommal Szofiából Plevnába rendeltünk.

Ezek visszaakartak fordulni; midőn azonban látták, hogy akadálytalanul folytatnom utamat, s az ellenség mindannyi ágyúból lödöz ránk, nem volt tenniük, mint előbb sietve az ágyúk lövőváltóba kimentek. Ekkor alkalmam nyílt az orosz tüzér-ség pontosságáról fogalmat szerezni.

Ez a kérdés újra eszembe jutott azon éj, melyen azt hittem, hogy házam megélenkült. Ehhez járult az is, hogy én pár percczel előbb mondtam, miszerint ne bízzam Lebicben; s e miatt rendkívüli félelem lepett meg.

szuronyral vagy puskaaggyal. — Husz perc múlva kozákok és huszarak jöttek, mintegy 100-an, kik ugyancsak nagy dolgot adtak kis lovaságunknak, végre általunk, 18 ember által véres főtvel visszaverettek.

Ok. 19-én Murat bej úrnagy, egy lengyel, saját kívánságára lővő, és én, szintén saját kívánságára a plevna ütközetben résztvevő egy tábor-kapitány (brigade-official), egy kolosivai és a Plevnában állomásozó lovas századokból való 15 emberrel s egy eszda igazbarommal Szofiából Plevnába rendeltünk.

Kossuth Lajos levele.

— a „Századok” című havi folyóiratból — Collegio al Baracone, október 29. 1877.

Tisztelt uram!*)

Ön szíves volt nekem a „Századok” folyóirat 4. első füzetét megküldeni. Beesés kisérő levelének tartalma szépséges tette, hogy mielőtt válaszolnék, a küldött füzeteket előlássam.

Igaz van Önnek, hogy én a természet-rajzok művelésére kiváló fontosságot helyezek, de ez nem annyira, hogy a történelmi tanulmányok becsét s fontosságát kicsinylen. Egyik egy, másik más irányban hat közre a nemzetet fenntartásához, s mind a két irányban tevékenység nélkülözhetetlen a nemzetet egészségére.

Aztán én az emberiséget — képlettel szólva — szerves testnek szeretem tekinteni, melynek szervei a nemzetek. A törvény itt is az, mi általában a természetben. Nem egy, hanem összehangzás a különféleképpen. Ezeknek észlelése az összehangzás kapcsolatának kutatása egyike a leg-haladatosabb feladatoknak, melyeket az emberiség magának kitűzhet a progresszívus érdekében.

AZ „EGYETÉRTÉS” TÁRCZÁJA.

Tóth Kálmán összes költeményeiből.

Az ösök.

Rút tömege önző embereknek, Mind azt nézik, hogyan éljenek meg, Mennyi csuszás, kapzsiság, alázat, Látszólag szíven úgy fellázad!

Más volt akkor ő az amaz időben: Mikor ifjú koromat én éltem, Mikor zászló lobogott minálunk S nem megélni, de mind halni vágytunk.

És az élet bizonytalan, kóbor, Derekljunk őh hányzor volt hóból S ha szólt a dal néha a tűz mellett, Szólt a dob is... s újra menni kellett.

Elmult idő!... könnyelmű, de tisztá, Mi édes rúd emlékenk vissza, Nem fért önzés, haszonvágy a szívbe, Ezt csak a hon szerelme töltö be.

Hogy szeretünk, hogy küzdöttünk érte! S nem kérdeztük, lesz-e ennek bére, Oh mi mindent adtunk a hazának, Most meg mindent a hazától várunk!

Hát hisz minden könnyen menne, Csak az eszünkben ne lenne Budának e kicsi orma...

Hát hisz minden könnyen menne, Csak itt előttünk ne lenne Budának e kicsi orma...

Hát hisz minden könnyen menne, Csak az eszünkben ne lenne Budának e kicsi orma...

Hát hisz minden könnyen menne, Csak az eszünkben ne lenne Budának e kicsi orma...

Hát hisz minden könnyen menne, Csak az eszünkben ne lenne Budának e kicsi orma...

Hát hisz minden könnyen menne, Csak az eszünkben ne lenne Budának e kicsi orma...

Hát hisz minden könnyen menne, Csak az eszünkben ne lenne Budának e kicsi orma...

Hát hisz minden könnyen menne, Csak az eszünkben ne lenne Ezer ilyen kis csekélység, Mit feladni kéne nekünk...

Katankör... Mért is élek voltaképpen, nem tudom, Katang élte a cztalán bolyongás, Az én egész életem is semmi más.

Azt sem tudom: szeretlek-e, avagy nem, Hej furcsa volt az utolsó szerelmem, Nagy sérelmek, bánatódság két sora: E közt jártam, mint vesszőstű katona.

Azútnam meg... azútnam a barátság, No meg én nem érzem csak az áldását, Szívet adtam, szeretetet kínáltam S szív helyett csak kigyőfészeket találtam.

A haza is hej oda van ezudarul, Verbe nem fut, most meg tán a sárba ful, Van is, nincs is, tengődés az élete, Meghalni sem lehet talán érette!

A haza is hej oda van ezudarul, Verbe nem fut, most meg tán a sárba ful, Van is, nincs is, tengődés az élete, Meghalni sem lehet talán érette!

A haza is hej oda van ezudarul, Verbe nem fut, most meg tán a sárba ful, Van is, nincs is, tengődés az élete, Meghalni sem lehet talán érette!

A haza is hej oda van ezudarul, Verbe nem fut, most meg tán a sárba ful, Van is, nincs is, tengődés az élete, Meghalni sem lehet talán érette!

A haza is hej oda van ezudarul, Verbe nem fut, most meg tán a sárba ful, Van is, nincs is, tengődés az élete, Meghalni sem lehet talán érette!

A haza is hej oda van ezudarul, Verbe nem fut, most meg tán a sárba ful, Van is, nincs is, tengődés az élete, Meghalni sem lehet talán érette!

A haza is hej oda van ezudarul, Verbe nem fut, most meg tán a sárba ful, Van is, nincs is, tengődés az élete, Meghalni sem lehet talán érette!

A haza is hej oda van ezudarul, Verbe nem fut, most meg tán a sárba ful, Van is, nincs is, tengődés az élete, Meghalni sem lehet talán érette!

A haza is hej oda van ezudarul, Verbe nem fut, most meg tán a sárba ful, Van is, nincs is, tengődés az élete, Meghalni sem lehet talán érette!

A haza is hej oda van ezudarul, Verbe nem fut, most meg tán a sárba ful, Van is, nincs is, tengődés az élete, Meghalni sem lehet talán érette!

Laura belátta, hogy lehet gyorsan kell választania. Ennél fogva leküzdte felindulását, s lehető határozottan hangon viszonyt:

— Negyvenöt éves. — A legszebb kor! S ön mit választott bájos polgárnő? mond Ivon, ki szemével megnyugtatón igyekezett Laurát.

— Elutasítottam. Első házasságom visszariadt, minden újabb kísérlettel. Többre becsültem jelenlegi életmódomat, amár kissé egyhangu; hanem független, és megelégedett vagyok.

— Egy fiatal nőnek azonban mégis szükség van férfitra, ki őt védelmezze, — mond Ivon az újjával az ajtó felé mutatva.

— Az illatszerrusnó fejével bölintott, hogy megértette a jelt, s viszonyt: — Hát nincs nekem eléggé megbízható védőm, hű Lebicem! Anyira ragaszkodik hozzám, hogy egy intésemre képes volna őnt megölni.

— Ah! Surcot asszony! nem jó így tréfolni! kiáltta Ivon félénk hangon. Valahogy ne fájna Lebicnek, mert ez ugysem igen szeret. Dacára azonban, hogy gyűlöl, kénytelen vagyok én is bevallani, hogy ragaszkodik önhöz, amár oly ostoba, mint a csizma talp.

Halk nyirkosság volt észrevehető a lépcső felől. Lebic okozta e zörejt, ki megelégedetten távozott, s nehéz lábai azonban minden óvatosságra mellett újra árulójává lettek.

— Tehát még most is oly együgyűen hiszi Lebicet szép házasságnom, mondá Ivon halkán, mint minőknek látszani akar?

A pillanatnyi veszélylél szemben a fiatal nő föléme rövid időre elmult, most azonban újabb rettegés szállta meg. Beralec megragadta piciny remegő kezét, s gyöngéd hangon mondá:

— Hát nem vagyok-e itt, hogy megvédelem? Hisz ép most szöböltél fel védőjeim.

— Akkor feleltem, hogy ön szenved és gyenge, hebegé.

Válasz helyett Ivon felemelkedett székéről, s átkarolva a fiatal nőt lapdaként vette fel, s ringatni kezdte, mint a gyermeket szokták, azután szerelmentől itas hangon mondá:

— Már hat hónapja viszonyzartem teljes erőmet kedves Laurám; s ezt csak azért titkoltam el, hogy jobban örökdhessen ön felett.

Beralec ezután letette a fiatal nőt, ki most már nyugtobb lett, és megszólalt: — Most beszélje el kedves barátom, mit akart a jegyző.

— Miután meggyőződött róla, hogy csakugyan én vagyok Surcot özvegye, azt kérdő őlem, hogy nem jött-e valaki férjem halála óta hozzám a boldogult titkári tudakozódní. „Nem”, viszonyom én. Ekkor ő kérdé, vajjon van-e tudomásom oly titkáról, melyet eskis férjem árulhatott el. Ismételt tagadó válaszomra habozni látszott, azután...

— Nos? kérdé feszülten a lovag. — Azután oly halkán, mintha félt volna, hogy valaki kihallgat, folytató: Nem vettem az utóbbi években olyas jelenségek észre, mintha itt valaki elrejtőzött volna, ki életét háborgatni szándékozik, vagy talán fenyegeti is?

Ezzel, jóllehet, még folyton reszkettelt nevetve folytató: — E kérdés újra eszembe jutott azon éj, melyen azt hittem, hogy házam megélenkült. Ehhez járult az is, hogy én pár percczel előbb mondtam, miszerint ne bízzam Lebicben; s e miatt rendkívüli félelem lepett meg.

— Észre vettem azt a jegyző? — Azt hiszem nem. Ezután Surcot életmódjáról s különösen halálát megelőző eseményekről tudakozódott.

Elmondtam neki, hogy férjem folyton hallgatag, komor, hogy soha sem nevetett, kivéve halála napján... S e jökevény nekem annál különösebbnek tetszett; mert akkor mutatkozott nála, midőn a véres kivégzéséről visszatért. E megjegyzésnél Lombard ur mosolygott, és uttagó: „Az ördögbe is hisz oka volt neki elégedettnék lenni.”

— Mit akarhatott ezzel mondani? gondola Beralec. — Miután meg egyszer kérdé tőlem, hogy nincsenek-e Surcotnak rokonai, kik az örökségre igényt támaszthatnának, s válaszó arra, hogy Surcot talált gyermek volt, így kezdé a jegyző:

Több, mint négy éve, hogy két férfi jött hozzám, kik borítéka pecsételt levelet hagytak nálam megőrzés végett azon meghagyással, hogy csakis kettőjüknek együtt szolgáltassam ki; vagy ha egyik bebizonyítja, hogy a másik meghalt, akkor a túlélőnek. Mielőtt a papír iródban lepecsételték, mindegyik lemosolta. Egyik a két férfi közül nem lehetett szokva az íráshoz, mert nagyon megnyomta irónját másolás közben. Midőn távoztak, vonással a fehér papíron, melyen ir, teljesen kihatók voltak. Így módon önkénytelen tudomásomra jutott, mit tartalmaz a levél, melyet mindkettő saját peccsétgyűrűvel pecsételt le.

El lehet képzelni, mily érdeklél hallgatta a lovag Laura szavait. Felállt, az ajtóhoz ment s kinyitotta, hogy meggyőződjék, miszerint Lebic nem hallgatózók-e. Nem volt ott.

— Magunk vagyunk asszonyom; folytassa. — A két férfi közül annak, ki túlélt a lételeményt, mert még ugyanaz nap meghalt. A guta ütötte meg néhány órával később, hogy az első a vérpadon kimult. Az előbbi az ön férje volt. Sokáig várokotam, hogy valamelyiknek rokona követeli fogja. De úgy látszik a sirba vitték titkukat. Azután tudakozódní kezdem mindkettőt családjá után. Az egyik mint agglegény mult ki, a másik özvegyet hagyott hátra, s ez ön asszonyom. Két eset állt előttem: Vagy van önnek e levélről tudomása, s csak azt nem sejtette, hol őriztetik, vagy nincs, s ez esetben érdekes titok nyitásra fog akadni, ha átolvassa. Azért jöttem, hogy átadjam.

Mialatt ezeket mondta, egy pecsételt levelet vett ki Laura zsebéből, s azt Ivnak nyujtá. — Midőn Lombard ur átadá, oly különös szavakat ejtett ki, mely még fokozta féltelmemet. — Mit mondott? — Ezeket: kötelességem volt önnek átadni. De vigyázzon asszonyom, mert oly dolgokat tartalmaz, hogy ha más megtalálja tudni, öre ez által nagy veszté járul.

A lovag, ki ép felakarta törni a pecsétet, Laura szavaira habozni látszott. — Az illatszerrusnó ezt észre véve, a szerető nő bizalmas hangján gyöngédén suttagó:

A lovag, ki ép felakarta törni a pecsétet, Laura szavaira habozni látszott. — Az illatszerrusnó ezt észre véve, a szerető nő bizalmas hangján gyöngédén suttagó:

A lovag, ki ép felakarta törni a pecsétet, Laura szavaira habozni látszott. — Az illatszerrusnó ezt észre véve, a szerető nő bizalmas hangján gyöngédén suttagó:

A lovag, ki ép felakarta törni a pecsétet, Laura szavaira habozni látszott. — Az illatszerrusnó ezt észre véve, a szerető nő bizalmas hangján gyöngédén suttagó:

A lovag, ki ép felakarta törni a pecsétet, Laura szavaira habozni látszott. — Az illatszerrusnó ezt észre véve, a szerető nő bizalmas hangján gyöngédén suttagó:

A lovag, ki ép felakarta törni a pecsétet, Laura szavaira habozni látszott. — Az illatszerrusnó ezt észre véve, a szerető nő bizalmas hangján gyöngédén suttagó:

A lovag, ki ép felakarta törni a pecsétet, Laura szavaira habozni látszott. — Az illatszerrusnó ezt észre véve, a szerető nő bizalmas hangján gyöngédén suttagó:

A lovag, ki ép felakarta törni a pecsétet, Laura szavaira habozni látszott. — Az illatszerrusnó ezt észre véve, a szerető nő bizalmas hangján gyöngédén suttagó:

A lovag, ki ép felakarta törni a pecsétet, Laura szavaira habozni látszott. — Az illatszerrusnó ezt észre véve, a szerető nő bizalmas hangján gyöngédén suttagó:

A lovag, ki ép felakarta törni a pecsétet, Laura szavaira habozni látszott. — Az illatszerrusnó ezt észre véve, a szerető nő bizalmas hangján gyöngédén suttagó:

kothak. Nemzetet csak a történelem. Nemzet, államgeographiai társadalom, mely csak történelmi képzelettel, történelmében él s történelmével kapja és bírja létjét.

A természetudomány fontossága más eszmérend körébe tartozik. Az egyenlő polgárisodás áramlatának sodrába tartozó nemzeteknek van egy közös életük is, melyet szemben, — nagy vágyásokban érve a viszonyt — egyes nemzetek olyformán állanak, mint a nemzet egyes osztályai a nemzethez. Nem vonhatják ki magukat igen súlyos bántrányok nélkül a közös élet verkeringésének befolyása alól. A nyugati római birodalom szertelődő romjain született új európai társadalom fejlődésének van egy országúti, melynek irányát az alkotó anyagszerkezték jelölték ki; s a ki a történelem világhátán kutatja a társadalmi előhaladás a ma korszerű mozzanatait, melyek mint megannyi mértékhelyzők állanak amaz országok; ugy fogja lálni, hogy az egyenlő polgárisodás keretében tartozó nemzetek közös életében, korszakunk, még pedig bűnösök logikus rendben, egy-egy uralkodó eszméramlat tönik fel, mely a kor tevékenységének irányt szab. Ennek befolyása alól nem lehet magát kivonnia egy nemzetnek sem. Vagy meg kell neki hódolnia, vagy elsepergetik általa. S a létét közletem nagy versenyében mindig azon nemzetek az előny, melyek a kor irányával magukat legjobban azonosítják. Korunk vezéreszméje: a természet erőit, törvények felismerésének segítségével az emberi jólét szolgáltatására szertelődött. E vezéreszmé a multnak némely más megértőjeleltől annyiban különbözik, hogy itt elkémi a térfoglalásban, veszemlyel jár. A létét közletem nagy versenyében az elmaradott nyomországra kárhoztatja. Ezért tulajdonítok én a természetudományok művelésének kiváló fontosságot korunkban.

Hanem van benső összefüggés e közt a történelmi nézéstől a természettudományi ismereteknek miszerint a nemzetre nézve gyűnösösöközöké válhassanak a nemzet gyakorlati életében kell átmennek; s hogy átmennek nemzetes nemzetes irányban kell műveltetni, különben nem asszimilálódnak a nemzet életével. Erre csak tehát a történelem, ha feleleveníti a hagyományok emlékeztet, melyek képesek képezhettek korunk vezéreszméje s a nemzetet genitussal gallatati közt a mult időkben. Helyüket, melyet az európai társadalomban, mint annak integrans része történelmi-műveltség elolaglatunk, csak úgy tarthatjuk meg, ha a kor vezéreszméje által kijelölt tevékenység irányát, történelmi jellemnyit nemzeti jellemünk előfőjába ojtjuk. Ez előfőjába az ónok hitvása, ez ojtvány gondozása a természetudományoké. Csodálom mindkettőjököt hívatsuk körében.

2. Nagyon helyes, hogy a Magyar történelmi társulat az anyagyűjtést tekintti főfeladatának. Sok rejtett bányákban van még e részben kiaknászásra, mely nemesek homályt oltatnak, és sok tévedések rectificálhat, hanem az események logiciája is világot vetethet, a mi nélkül pedig lehet annálsoztat összeferdelni a szokat subjectív hajlamok szerint kizsinezni, de történelmet irni, bizony bajosan.

Hanem kívánatos, hogy a kútfők megválasztásánál ne hanyagozzuk az észszerű discretiót. E megjelölésre azon könyvtárterítés indított, melyet a „Századok” ez idei III. füzetében Hunfalvy Pál ur adott halála (Almberg) fenn író „Magyarország és népei” czimű munkájáról.

Halála e munkája egy részében egy előttem teljesen ismeretlen könyvet használt kútfőnek, melynek czime: „Ludwig Kossuth's gesammelte Werke deutsch von Zerrly. Privatsecretär der desselben. Leipzig, 1850.” S e kútó után indultva a finnországi a kútfők a magyarok közt fenforogó fajrakonság felől velem bűnösök ostoaságokat és pimasz gorombaságokat mond.

Zerrly, kitérni én alig találkoztam egyszer vagy kétszerrel többször ez életben, egyenesen hazudott, ha magát Privatsecretärennek adta ki. Sohasem volt sem titkárom, sem nemem. Könyvét, miként idézem látom, 1850-ben becsatolta közre, tehát akkor, midőn én török földön voltam internálva. Alkalmamint azt hitte, hogy én ugys óva veszek, hát bizony tizet ki hamis zászlót s farsaghat nevelnem magának irodalmi üzletöket, az nekem nem jut tudomásomra.

Nem veszem oda, de biz azért csak most 27 év múlva Önnek küldeményből jut tudomásomra, hogy nekem „Werke”-im vannak, (ez jelen vársálatom újsgal előttem, haesak az egykori „Pesti Hirnap” szerkesztése azzá nem bérmtatták) s hogy az én „Werke”-imet azon megszámlálhatatlan spiritus titkáram egyike, kik titkáram sohasem voltak, öszszgyűjtötte — németül.

Mi mindent becsatolt szélnek Zerrly nevemben? s van-e azok közt valami, mit magamnak elismerhetnék? nem tudhatom; mert könyvét soha sem láttam; hanem azt mondhatom, hogy én a finnországi a magyarok fajrakonságáról tudtomra ez életben soha egy betűt sem írtam; bejos is volt volna írnom, miután nekem e fajrakonsági kérdéssel még csak véleményem sincs. Soha sem foglalkoztam vele. Egészén kivül esik azon gyakorlatias szempont, mely engem történelmi tanulmányaimban vezetni szokott. Azt sem mondhatom, hogy a finnországi akár morp-

logiája akár kulturtörténelme valaha speciális tanulmányaim közé tartozott volna (gyetmást azonban még is csak tudok felőlük is multjokról is, jelenokról is, s a mit rólok tudok, az merőben ellenkezik testi, lelki tulajdonaiknak alakjuknak, jellemüknek, azon szentély ostoaba és sértő leírásaitól, melyet Zerrly az én nyakamba varr.

En Zerrly éme productumát határozottan kohlománynak nyilatkoztam. Hogy a finn utazó ezt a kohlományt hitese kútfőnek vette, azon tekintve a körülményeket, nem csodálkozom, de hogy egy Hunfalvy, a ki magyar is, kortársunk is, a tudományos képzettségi történetbírásban is áll, egy ily hitvány irodalmi üzérkedésnek oly vakon felül s azt vessző-paripának nyervegelv oly hadonám nekem ront, mint a miképp tenni nem átálja, már kérem az mégis csak furcsa dolog.

Nem elég, hogy a tudós Akademienusnak még csak észbe sem jut, egy oly kútfő hitese sége felől kételkedni, mely tekintve mégis csak nem egészen ismeretlen egyéniséget, ha tartalan pöffeszkedő, durva bárgyuságával a „falsum” belyéget oly kiáltól magán hordja; nem elég, hogy ő e falsumot burra-dertre Kossuth könyvének decretálta; hanem, „vetera dum extollit, recentium inuicioris” finn rokonsági hevében a történelem költésével annyira megfellekedik, hogy engem e spirus kútfő bárgyuságának alapján, amugy e cathedra a „népszert” előttelekkel meg bódolás szokásá-ral vádól, már hogy engem, épen engem, a kiról anynyit tén mégis csak tudni kellene egy contemporeus magyar történetbírárnak, hogy egész nyilvánvaló elem az ugy népszerű, mint népszerűen előttelek elleni küzdelemben reasumálódik. Aztán akármely véleményem legben is felőm Hunfalvy ur, az mégis csak furcsa felőlgásra mutat nemzetünk felől tehetsége felől, hogy az egy oly ember által hagyhatta magát történelmi fejlődése egy legnevezetesebb korszakában, nemzeti léte egyik legkriticusabb válságában veszerelteti, a ki a tudós Hunfalvy appreciatója szerint, az isten kegyelme még csak egy szemernyi közönséges józan észszel sem áldott meg. Igen, mert józan észsz emberrel az mégis csak bajos feltenni, hogy saját fáját „minden lehet” testi és lelki szépséggel” felvezetőzománi képes legyen, ellenben az európai civilizálti kerethez tartozó bármely idegen nemzetet, amugy en bloc, hitvány ravaszoknak, eszlóknak, testi és lelki tulajdonságaira nézve az emberiség legalsóbb fokán állónak” belyegezhessen; — hogy a fajrakonságot akármely nizzettel a világon saját fájára nézve lealkodnak tarthassa, holott az emberiségnek az ókori Lemuroktól leszármazását sem lehet józan észszel lealkodnak tartani, vagy épen annyira menjen az eszlésben, hogy a „finn rokonsági kérdést (Uram becsass!) habsburgi eszlészövévények” legyen képes nyilatkoztatni.

Hunfalvy ur egy eszeget sem kétségeskedik mindezen eszevezetéseket rovására írni. Pedig 5 tudós férfi — történelmi buvár! „C'est ainsi qu'on écrit l'histoire.” — Igazán nagyszerű! Elképzelhetem minő discretióval jár el a régi kútfők megválasztásánál, midőn saját korszak tagnapját ily jól ismeri.

Azonban, ha csak saját magamról volna szó, bizony nem hitván volna fel az figyelmet uram! e don Quijotte szelmalom-haraszra. A tragikus humor nagy mesterének, Shakspearenek egyik böbes bölcsője ezt a kérdést veti fel: „tud-e valamit kedden a dicsőségre, az a ki hétéfn meglát?” En ezt a bölcsőzet nagy filozofusnak tartom. S mert az én hétéfn már nagyon közel lehet, tehát reputációkat beznat nem vetetem, a kedd pedig gondjaimon kívül esik; hát biz engem az, hogy mi véleményem vannak, vagy lesznek felőlem az emberek, egyáltalában nem érdekel. De itt nem rólam van szó. Itt az elégtétel erkölcsi költéségre forog fen a finn nemzet iránt, mely az Almberg könyve által saját nyelven tudomására hozott otrombaságok által nemzeti önzertésben magát méltán sértve érzeheti. En a finnnek semmi öszszekötésben nem vagyok. Hunfalvy, azt hiszem, van. Le fog ön kötelezni uram! ha nyilatkoztatom közléseivel neki alkalmat nyújtok, hogy a dolgot ott is a „Századok”-ban pár szóval rendezze hozzá. Nincs őt szerencsém ismereni, de nem kétkedem, hogy ezt loyaltási tartozásnak tekintendő.

Különbön szolgáljon az tanúságul, hogy a kútfők megválasztásánál discretióval kell eljárni. 3. Magam is vettem észre, hogy hazánk nem magyar lakosainak köréből ugyancsak merész historiai feridések kerülnek elő. Ezeknek megőrzésére Önöknek hivatásához tartozik. Hanem azt nem gondolom, hogy ilyenm feridések a magyar állam aláadását eredményezhetik. Ezek nem ölik meg a magyar államot, azt csak maga a magyar ölheti meg. Nemzet csak öngyilkosságá halhat meg. S az öngyilkosságnak leghalászább neme az: ha a nemzet a helyett, hogy állami léte történelmi feltételeit rendezhetlenül ragaskodva, történelmi fejleményi jellemét s egyéniségi typusát, mely egész multján végig vonúl, gondosan meg-

örzön, egész multját, melyben életgyökerei állanak, kirugja lába alól s idegen érdekek siklódjára helyezkedik, melyen sorsának mestere többé nem lehet. Félek, ezen a sírkőn eszünk, s bizony rohamosan. Ettől félttem én a magyar államot (ha ugyan még van), nem ama feridésektől. Az ugyan meglehet, hogy oly catastrofa vár reánk, mely halánt történelmi typusából kivételzetve, ama feridések áhításával részben legalább öszze fog esni, de ha ez megtörténik, oka az lesz, hogy a nemzetünk sorsit intéző körök nem tanultak a történelemből, s nem magyar politikát csináltak. Ez ássa alá a magyar állam jövőjét s nem ama feridések. A magyarnak bizony becslétere válik, hogy Európában foglalván helyét, az európai államélet feltételeit alkalmazkodni tudott, de alkalmazkodott nélkül, hogy saját eredeti jellemtypusát elvesztve, melynek belyéget államalkotó intézményeire reányomta. Ama népcsoportok, (mert csak ilyenek voltak, nem nemzetek), melyeket őseink helyben találtak, bármely tulajdonokkal bírtak volna is, különben nem voltak képesek az új államalakulásra saját egyéniségük typusát reányomni; fájunk ezt megtehető, magát államgeographiájunk fogalmára emelte: Magyar typusal ittáttá be használtak az európai államok sorába: s jó mint balereszene közt ily typusú állást az egy ezred évet át föl is tartotta. Ez egy concreit tény, melyt semmi feridésekkel nem lehet eldiszidálni. Erős vára is volna e tény a jövőnek, ha történelmi multunkat önmagunk meg nem tagadnók.

4. Fraknói Vilmos ur „Martinovics”-a reám, megalvolum, kellemetlen hatott. Hiszen, ha az valóban oly jellemű ember volt, mint a minőnek Fraknói festi, azt kellene róla mondanunk, hogy a szó teljes értelmében egy haszontalan, komisz ember volt. Ily szabvány emberek nem emelkedhetek az eszemartyság magaslatára; ez pszichológiai lehetetlenség; vagy ha vélelennel eszemartyságra erőszakoltának, nem halnak úgy meg, mint a miként Martinovics meghalt. — Atyám, mint fiatal ember, jelen volt Martinovics desecratóánál Budán s még öreg korában is meghatolnám emlékeztet vissza a jelenetere, mely megréssel mosolyodott el a halál fia, midőn „introbio ad altare Dei” szavai után réd kiáltottak, non introibis” midőn új-jai a consecratóánál olaj-leldörgölési cerimonia végrehajtott, mi méltóságjelvény mondott anynyit: „Tamen homo sum”. Jellemtelen, komisz emberek nem tudnak így meghalni.

En persze Martinovicsról nagyon keseret tudok. Bizalmas körben gyakran iparkodtam a beszélgetést Kazinczy Ferencszel, Szulovszkyval e tárgyra terelni, kik ugyanazon ügyert szenvedtek, melyért Martinovics meghalt. Szulovszky őt nem is ösmerte személyesen. Kazinczy igen, — de nem szeretett e dolgokról beszélni, hanem ha mi keseret szólt: Martinovicsról mindig nagy tisztelettel szólt.

Azonban az az ugynevezett Martinovics-féle öszszekötést merő mesének tartom. Nem volt ott semmiféle öszszekötés. Mindössze a 89-iki (nem az európai vonatkozás szultte 90-iki, hanem a 89-iki) eszmék hajnalának paszirtái voltak; azon eszmék, melyeknek mi 50 év múlva tetel aztunk.

Az meglehet, hogy tudományos képzettségem nem volt oly alapos, mint sokoldalú. A ki sokfélől tud, ha csak nem olyan Leibnitz-féle pontum, — melyre kevéssé hatham. Kivált a természetudományok körében, hol téneményeket kell hosszú éveken át észlelni, miszerint csak egy specialis kérdésre is megkapjuk a feleletet. — Ars longa, vita brevis, hanem az nekem lélektani valószínűségnek látezik, hogy egy oly komisz jellemű egyéniséget, a minőt Fraknói Martinovicsban szemléltet; annyi sok jeles hazánkfa, bizalmával tisztelhetett volna meg, s az eszmék világában mesterének fogadhatott volna el.

Igaz, hogy Fraknói bizalmas magánlevelekre hivatkozok, melyek az embereket kénytelenül anyag pongolyában szokták paszentálni. Szeretném in extenso olvasni azon leveleket, mert azt tudom, hogy amugy egyes részletek kikapkodva magából a Miatyánkól is furcsa dolgokat lehet egész jó hiszemmel kishogylálni.

Hja! emberek vagyunk, nehéz dolog a subjectivitásból kivetkőzni. Bizony mondom, még Nero sem lehetett egészen oly erkölcsi torzak, mint a minőnek Tacitus festi. Különbön én nem itélhetek határozottan Fraknói méltó felett. Sem a tárgya nem vagyok aratók; sem az író személyiséget, jellemet nem ismerem. Csak ismétlhetem, hogy rém mő kellemetlen hatott. Ugy látszott nekem, hogy hiányzik belőle a „caritas”, (furesa, hogy a magyarnak erre nincs szava, ép úgy mint a „Kenscheit”-ra sincs — még majd azt mondhatják rólok, hogy sem a caritástól, sem a Kenscheitől nincs fogalmunk, mert ha volna, szavunk is volna reá.)

Nem tudom, hogy még valami mondani valóm volna becses levele. Köszönetemet megújítva, van szerencsém uram Önt üdvözölni. Kossuth Lajos.

A képviselőház vármügyi bizottsága mai ülésében Tiszta Kálmán miniszterelnök indítványára elhatározta, hogy az általánosban mar elfogadott várm- és kereskedelmi szövetség tárgyalat részletes tárgyalását szerdán megkezdi; azután a Lloyd-társulattal kötött szerződésről, utána a részvénytársulatról s végül a vámtarifáról szóló törvényjavaslatokat veszi tárgyalás alá.

Elhatározott továbbá, hogy a jelenségek, melyek e törvényjavaslatokra vonatkoznak, együtttesen fognak a ház elé terjesztetni és így a bizottságra, ha netalán a tartó nem fogadná el, módjában álland kimondani, hogy a vámszövetséget elvben elfogadjá ugyan, de a jelen tartá mellett nem tartja az ország érdekeivel megegyezőnek.

A képv. zárszámadási bizottság tegnap este tartott ülésében tárgyalatot az eperjes-erővi vasúti üzleti deficitjeinek fedezéséről 1875. évi vámsz. 1-én előgezet 18,118, forint 81 krajczár kérdése.

Péchy közlekedési miniszter nem kívánna elvi eldöntést azon kérdésnek, vajon az állam tartozik-e az üzleti deficiteket fedezni, különösen a magyar állampapírok szempontjából.

Szöll Kálmán pénzügyminiszter provocációnak tartja ugyan a háznak elvi eldöntését, az alkalommal mindazonáltal csupán az lenne bejelentendő, hogy a kormány erre vonatkozó javaslatot terjesztend elő, a midőn a háznak alkalma leend majd az eldöntésre, egyebiránt az eperjes-tervid vasútnak adott előleg kérdése a kassai-oderbergi vasúttal kötendő fűsiora nézve tárgyalatát tárgyalatit megoldást nyer.

Tárgyalatot továbbá azon eltérés, mely az állami számszék és a minisztertanács közt létezik arra nézve, hogy az államszék jogosítva van-e az állami kártyákban a készleteket vizsgálni? Az eltérés akként egyeztetetik ki, hogy a vizsgálat a letárákkal való öszszellenőrlés és a letárák valódiságának szeme útján való megállapítása ezáltalól az állami számszék által az 1870-dik évi XXVI. törv. czikk értelmében foganatosítható, mivel az számszék az államvagyon ellenőrzésére vonatkozó jogából folyik.

A kormánypart működése fölkézi ébresztetni az eddig álvokat, mert a megyei bizottsági tagok választásánál már elvárataink kezdenek fölnyer jutni, bár az elempártiak minden mesterkedést elkövetnek. Igy Csongrádmegyében — mint onnan értesítenek minket — a körülbelöl 40 bizottsági tag választásánál alig tudtak 10 tagot beválasztani a szabadlevélük. Komoly jele az időváltozásnak!

A zágrábi „Obzor” felszólítja a horvát országgyűlés elnökét, bírja össze a horvát képviselőket mielőbb Zágrába, miután őket az országgyűlés tömördek munka várja. — Nevezett lap úgy véli, hogy tán november hó 20-ára hátra nem öszse lehetne bírni az országgyűlést, mely a kormány késedelmeskedése miatt oly sokat mulasztott; mert hát három hó alatt is alig végezi el majd a sok teendőit. Az országgyűlésen mindenekelőtt tárgyalás alá kerülne: a városi és falusi községek rendezéséről szóló törvény s a költségvétés tárgyalása. Szó nem lehet előre tudni, hogy a határovidéki alapkérdése miképp fog elintéztetni Budapestben, s nem kerül-e az a horvát országgyűlés elé? Minden körülmény azt tanácsolja, hogy az országgyűlés mielőbb folytassa működését.

UJDONSÁGOK.

— Lapunk mellékletén a következő rovatok találhatók: A háború. Az osztr. reichsraht Kiegyezés bizottság tárgyalása a várm- és kereskedelmi szövetség tárgyalása. Ertékelést a néppölyves tárgyalás. Költségvétés tárgyalása. A protestans új örvadás megújítás ünnepje. A ref. egyházak konventja. A török sebesítők részére újabb adakozók. — Kégszadóság.

— Személyi hír. Báró Hoffmann közös pénzügyminiszter holnap, vasárnap Budapestre érkezik.

— Mőh e h e m e d Ali pasa Detroit Károlynak e hó 21-én ismét levelet írt, a melyben emennek korábbi soraira válaszul írja, hogy a boszniai, novi-bazári és hercegovinai csapatokhoz parancsnokká nevezettetik ki.

— Gróf Károlyi György írják nekünk, a hatvanas években, midőn a nemzet hatalmas kezde zibaboztat rablánczait esztörteti, mely tevékenységét volt minden kisebb mozgalmakban is, melyek a nemzet javára irányultak, mutatja a következők példát. Magyarságy Mihály, a lipótvárosi jóhírnevű örvendő magán toruaitézet igazgató tulajdonosa az akkoriban fonálól „Nemzeti testgyakorló intézetben” toruaitóit vizsgált, és az öreg Clair Ignáci, a si fentemlített testgyakorló intézetnek vezetője volt, bejelent az intézet elnökének, Szapári Antal grófnak, és két partfogója gróf Károlyi György s Zichy-Forraris Emlénel grófnak. Mindhármán megígérték megjelenésüket, kik dr. Batizfaly Samu testgyógyászati intézet igazgatója — mint szakértőrel meg is jelentek. Magyarságy Mihály a jósikert vizsga után előadta a foruak előt, miszerint magyar toruaitóit kézi könyv nincs, melynek nagy hiányát éreztük, s ő mint kezdeményező négy darab aranyat ajánl föl e czíra. Az eszme köz-helyességet találtokott e grófok közt, s nem telt be néhány nap a négy arany kéz aranyba nótte ki magát, mihez Károlyi György gróf 50 drbot adott. Az akademia bírálata után megjelent a Zimoviyéle első magyar testgyakorló tanító kézi könyv.

— Littrow Károly, a híres csillagász fia és maga is tekintélyes csillagász tegnapölöl 67 éves korában Velenecében szívbjában hirtelen meghalt. — Littrow Kazánban született 1811. július 18-án, 1831 óta atyjának segédje volt a bécsi csillagvizsgáló intézetben s 1842 óta utóda is. Ezóta folytonosan itt működött s több tudományos munka által tette ki magát. Különbösen kiittentet magát a középeurópai fokmérések körül kifejtett tevékenységével. Igen hasznos módszert talált fel a tengeren való hosszmeríték megjelölésére. Élte utolsó szakában a bécsi csillagvizsgáló intézet egy órszázáda óta felgyült észleleteinek feldolgozásával foglalkozott.

— A művésznokból. A művészházról szözlött ismertéséinkhez pótlólag megjegyeztük, hogy a szonyegszertüdes ivagyalakokat, az üvegfestést t. i. és az ónoszt Kratzmann és Ultek ivvegfestészeti intézete állította ki. Kratzmann az országos képtár igazgatójának a fia, s mint tudjuk a kormány segélyével fővárosunkban ivvegfestő intézetet készült felállítani, hogy a művészetnek ez ágja is képviselve legyen hazánkban.

— Az országos honvéd-egylet ma délutánra választmányi ülést tartott. Mivel azonban az elnök, Gáspár tábornok, unokája halála és egy másik unokája betegsége folytán meg nem jelenhetett, az ülés helyén napra elhalasztották.

— Jubileum. A német vasut egylet-üzlet, igazgatójának elnöke Fournier a jövő év elején ünnepli meg e másodszori 25 éves jubileumát. — A magyar vasuti igazgatóságok legnagyobb része szives készséggel ajánlotta fel e tekintetben közreműködését.

— Tinnyén, Pestmegyében a jegyző elhunya következtében megírult a község-jegyzői állás. Deez. 9-én fogják betölteni pályázat útján. A fizetés: 350 frt készpénz, 40 tázifa, 1 szekér széna, egy szekér sarju, végre 9 hold szántóföld haszonélvezete és szabad lakás.

— A seik-ul-islam harcezi imája, melyet a háború alatt minden mecseten költészek elmondani, így hangzik: Mindenható isten! Könyörtöl rajtunk és óvj minket, a te hű népedet. Mindenható nagy isten! Ne irgalmazz a hitetleneknek. Kegyelmes isten! forráss minden jónak! Azelőld meg az ottanok sutyó karját. Mindenható karodál hűsítád meg, tedd semmivé az istentelenek kevélységét és hitszegését. Isten és a próféta áldása nyugodjék minden igazhívó fölött! Oh Isten, erősitésd meg a te szolgádat, a mi szultánunkat, a te kedvenc néped fejét. Védj minket és védi a mi országunkat és töröld a földszínről egy lábát a hitetleneket, kik ellentünk s a te szent, egyedül igaz vallásod ellen harazza szállnak! Istd ki gyökerestül, oh hatalmas isten, az istentelen orszokat s a szintén istentelen bolgárokat és görögöket, kik az istentelenség sötétségében úgy tapicskálnak, mint disznók a posványban, s kik kezé mertek emelni a te hű népedre és a te prófétádra, Mahomédra! Bontsd meg szövetségüket, szórd szerte oszapaikat, töröld szét fegyvereiket, tedd rikává soraikat, törd meg erejüket és vedd őket a poklok fenekére! Mennydörög fejtre haragodat e zaboldoz meg őket, mint megbabonázott eddiggé valamennyi elenségtünk. Zavard öszse nyelvéket, vértk partaként omoljon s fejtük a te híveid lábához gördüljön. Alázd meg hatalmaikat, rombold szét erőseiket, apasz el, tedd semmivé arajukat. Tedd gyermeiket árvaikká, hitesseiket örvégekké! Oh! isten! nyomt se hagyj meg a földön az istentelen moszkának, a görögnek s franknak, a ki szövetségese neki és rokonszenvel van tróta. Borítsd el őket mértédek nyáralával, hogy áldozatul essek iszonyu haragoknak: írta szóra a tűzvész, a gyilkos a hajótörés, a bíró, a dögvész, az elhalál és a földréngés; vároaik pusztuljanak el s zuduljon el.ük valamennyi sutyó aranyal; utalatos kör emészde szeméket, érteiket, minden tagukat aszonsztolj, gyermekeket, mely magyuk szakadjon. Zuhogjon le rájuk a te haragod, mint a jégész! Kínosk azoknak jusson, kik hisznek te benned és a te prófétádra, Mahomédra, s kikkel Allah áldása és irgalma örökké megmaradjon!

— Fegyverhalászat Erdélyben. A széköly mozgalom ügyében folyó vizsgálat minden szomorú tulajdonságai mellett is bir némi hárszékkel, a mikől nem lehet a humor bizonyos nemét megtagadni. Lapunk egy tudósítója írja ugyanis egyebek között eme komikus don quichotterákat. A székölyföldön a vizsgálatok még folytak, annyi különbséggel, hogy most már a halakat is időzőse vétték, valamelyik „góbé” ugyanis azzal ültette fel vagy a vizsgáló bíróság vagy a esendöröket, hogy a fegyvereket mind a vízbe dobálták s ott megkapthatták, ha a vizekelt, elkezdve Alsó-Rákosnál fel az Óltízben egy tovább, halászássá. Ez a vonal felNyújtotta, a hol most a halaszat folyik, a vízmenti kanyarodásokat is belsértve, mintegy 20mféteket, hát van dolguk még e vonalst s a mellékeztet is megvizsgálják. Hanem van is mozgalom. Egy-egy esendöröt ott guggol a parton a halászszerzőst a viznek tartva és várva, ha vagy egy pisztráng horogra kerülne.

Az hiszik, hogy a fegyvereket is úgy fogják mint a pisztrángot. De biz egy se kerül. A szegény esendöröket csak hiába farsztyják.

— A n-k-ó-r-ósi ref. egyháznak régen táplált óhajlása volt tisztes agy templomának elavult és romladozó belsejét megújítani. Az új tető és új menyezetet az éveken át gyűjtögtették, tkaritatgot tőkeből elő is állították, azonban hátra volt a belső újjáalakítás, amire már nem volt pénz, s nem maradt egyéb hátra, mint a gyűlteket híreinek adakozási buzgóssággal való tudorlás. — Az egyház-tanács a mult évi szeptember 3-án kibocsátotta aztán a gyűjtő-íveket s az eredményt oly szép lett, hogy az egyház-tanács által most kiadott „Ertesítés” szerint részint egyszerű adományok, részint alapítványok alakjában a mostoha-körülmények dacára 10,622 frt 95 kr. gyűlt öszse. A templom újjáalakítása a költségvétés szerint 16,000 frtba kerülne így remélhető, hogy a még mutatók hiány a másnémet szükségek hozzátesztelével s főleg a befolyandó adóhátralékokból adósság nélkül is pótolható leszen.

— A n-k-ó-r-ósi ref. egyházának régen táplált óhajlása volt tisztes agy templomának elavult és romladozó belsejét megújítani. Az új tető és új menyezetet az éveken át gyűjtögtették, tkaritatgot tőkeből elő is állították, azonban hátra volt a belső újjáalakítás, amire már nem volt pénz, s nem maradt egyéb hátra, mint a gyűlteket híreinek adakozási buzgóssággal való tudorlás. — Az egyház-tanács a mult évi szeptember 3-án kibocsátotta aztán a gyűjtő-íveket s az eredményt oly szép lett, hogy az egyház-tanács által most kiadott „Ertesítés” szerint részint egyszerű adományok, részint alapítványok alakjában a mostoha-körülmények dacára 10,622 frt 95 kr. gyűlt öszse. A templom újjáalakítása a költségvétés szerint 16,000 frtba kerülne így remélhető, hogy a még mutatók hiány a másnémet szükségek hozzátesztelével s főleg a befolyandó adóhátralékokból adósság nélkül is pótolható leszen.

— A n-k-ó-r-ósi ref. egyházának régen táplált óhajlása volt tisztes agy templomának elavult és romladozó belsejét megújítani. Az új tető és új menyezetet az éveken át gyűjtögtették, tkaritatgot tőkeből elő is állították, azonban hátra volt a belső újjáalakítás, amire már nem volt pénz, s nem maradt egyéb hátra, mint a gyűlteket híreinek adakozási buzgóssággal való tudorlás. — Az egyház-tanács a mult évi szeptember 3-án kibocsátotta aztán a gyűjtő-íveket s az eredményt oly szép lett, hogy az egyház-tanács által most kiadott „Ertesítés” szerint részint egyszerű adományok, részint alapítványok alakjában a mostoha-körülmények dacára 10,622 frt 95 kr. gyűlt öszse. A templom újjáalakítása a költségvétés szerint 16,000 frtba kerülne így remélhető, hogy a még mutatók hiány a másnémet szükségek hozzátesztelével s főleg a befolyandó adóhátralékokból adósság nélkül is pótolható leszen.

— A n-k-ó-r-ósi ref. egyházának régen táplált óhajlása volt tisztes agy templomának elavult és romladozó belsejét megújítani. Az új tető és új menyezetet az éveken át gyűjtögtették, tkaritatgot tőkeből elő is állították, azonban hátra volt a belső újjáalakítás, amire már nem volt pénz, s nem maradt egyéb hátra, mint a gyűlteket híreinek adakozási buzgóssággal való tudorlás. — Az egyház-tanács a mult évi szeptember 3-án kibocsátotta aztán a gyűjtő-íveket s az eredményt oly szép lett, hogy az egyház-tanács által most kiadott „Ertesítés” szerint részint egyszerű adományok, részint alapítványok alakjában a mostoha-körülmények dacára 10,622 frt 95 kr. gyűlt öszse. A templom újjáalakítása a költségvétés szerint 16,000 frtba kerülne így remélhető, hogy a még mutatók hiány a másnémet szükségek hozzátesztelével s főleg a befolyandó adóhátralékokból adósság nélkül is pótolható leszen.

— A n-k-ó-r-ósi ref. egyházának régen táplált óhajlása volt tisztes agy templomának elavult és romladozó belsejét megújítani. Az új tető és új menyezetet az éveken át gyűjtögtették, tkaritatgot tőkeből elő is állították, azonban hátra volt a belső újjáalakítás, amire már nem volt pénz, s nem maradt egyéb hátra, mint a gyűlteket híreinek adakozási buzgóssággal való tudorlás. — Az egyház-tanács a mult évi szeptember 3-án kibocsátotta aztán a gyűjtő-íveket s az eredményt oly szép lett, hogy az egyház-tanács által most kiadott „Ertesítés” szerint részint egyszerű adományok, részint alapítványok alakjában a mostoha-körülmények dacára 10,622 frt 95 kr. gyűlt öszse. A templom újjáalakítása a költségvétés szerint 16,000 frtba kerülne így remélhető, hogy a még mutatók hiány a másnémet szükségek hozzátesztelével s főleg a befolyandó adóhátralékokból adósság nélkül is pótolható leszen.

— A n-k-ó-r-ósi ref. egyházának régen táplált óhajlása volt tisztes agy templomának elavult és romladozó belsejét megújítani. Az új tető és új menyezetet az éveken át gyűjtögtették, tkaritatgot tőkeből elő is állították, azonban hátra volt a belső újjáalakítás, amire már nem volt pénz, s nem maradt egyéb hátra, mint a gyűlteket híreinek adakozási buzgóssággal való tudorlás. — Az egyház-tanács a mult évi szeptember 3-án kibocsátotta aztán a gyűjtő-íveket s az eredményt oly szép lett, hogy az egyház-tanács által most kiadott „Ertesítés” szerint részint egyszerű adományok, részint alapítványok alakjában a mostoha-körülmények dacára 10,622 frt 95 kr. gyűlt öszse. A templom újjáalakítása a költségvétés szerint 16,000 frtba kerülne így remélhető, hogy a még mutatók hiány a másnémet szükségek hozzátesztelével s főleg a befolyandó adóhátralékokból adósság nélkül is pótolható leszen.

— A n-k-ó-r-ósi ref. egyházának régen táplált óhajlása volt tisztes agy templomának elavult és romladozó belsejét megújítani. Az új tető és új menyezetet az éveken át gyűjtögtették, tkaritatgot tőkeből elő is állították, azonban hátra volt a belső újjáalakítás, amire már nem volt pénz, s nem maradt egyéb hátra, mint a gyűlteket híreinek adakozási buzgóssággal való tudorlás. — Az egyház-tanács a mult évi szeptember 3-án kibocsátotta aztán a gyűjtő-íveket s az eredményt oly szép lett, hogy az egyház-tanács által most kiadott „Ertesítés” szerint részint egyszerű adományok, részint alapítványok alakjában a mostoha-körülmények dacára 10,622 frt 95 kr. gyűlt öszse. A templom újjáalakítása a költségvétés szerint 16,000 frtba kerülne így remélhető, hogy a még mutatók hiány a másnémet szükségek hozzátesztelével s főleg a befolyandó adóhátralékokból adósság nélkül is pótolható leszen.

— A n-k-ó-r-ósi ref. egyházának régen táplált óhajlása volt tisztes agy templomának elavult és romladozó belsejét megújítani. Az új tető és új menyezetet az éveken át gyűjtögtették, tkaritatgot tőkeből elő is állították, azonban hátra volt a belső újjáalakítás, amire már nem volt pénz, s nem maradt egyéb hátra, mint a gyűlteket híreinek adakozási buzgóssággal való tudorlás. — Az egyház-tanács a mult évi szeptember 3-án kibocsátotta aztán a gyűjtő-íveket s az eredményt oly szép lett, hogy az egyház-tanács által most kiadott „Ertesítés” szerint részint egyszerű adományok, részint alapítványok alakjában a mostoha-körülmények dacára 10,622 frt 95 kr. gyűlt öszse. A templom újjáalakítása a költségvétés szerint 16,000 frtba kerülne így remélhető, hogy a még mutatók hiány a másnémet szükségek hozzátesztelével s főleg a befolyandó adóhátral

A háború.

A szerb-török háború ügyében úgy áll a dolog, amint gyantított. Több oldalról határozottan megérfoltak azon hirt, mely szerint a szerb és orosz hadsereg egyesült volna, s így a „Tagblatt“ jólértesülteget bitörő híre alaptalan kohlományára töpördött össze. Különbön ami a szerb és orosz hadsereg egyesülését illeti, annak lehetősége még nincs is oly közel, hogy amint csak egy pillanatig is aggodni lehetne. Egy tegnapi távirat szerint az oroszok még Bresztovácot sem bírták bevenni, mely város pedig toronyirányban 11 mérföldnyire van a szerb határtól, de ezen 11 mérföld, még ha a törökök egy szalmaszálat sem tesznek az oroszok útján keresztül. Bolgárországban fölér legalább is 30 mérfölddel. Még hozzá nem is Bresztovác az utolsó város, melyet az oroszoknak el kell foglalniok, hogy a szerb határhoz jussanak. Ott vannak még, a kisebb helyeket nem is említve, Szirisk, Csiprovác, Pirsznik, Iznebol a szerb határhoz vezető utban, mely helyek mindegyikének elfoglalása sok időbe és sok orosz életébe fog kerülni; azalatt pedig ki tudja, mire fordulhatnak a dolgok. A hangulat mind Oroszországban, mind Törökországban olyan, hogy akár bevessék az oroszok Plevnát, akár pedig vagy Mehemed Ali sikeres föllépése, vagy az időjárás kényszerítő hatása folytán visszavonulni lesznek kénytelenek, a háború csak annál nagyobb elkeseredéssel fog tovább folyni.

Azon esetre, ha Plevna az oroszok birtokába kerül, a „Ruszi Mir“ következőleg festi a jövőndöt: Plevna elesteré nem a béke, hanem a háború nagyobb mérben való folytatása fog következni. Örvendetes látni az orosz ellenes idegen politikusok vakágást a keleti kérdés jelen pusítására vonatkozó nézetekben. Ezen politikusok azt várják, hogy Plevna bukása jelszó lenn az egész Európa részére, mely mellett kezdendő béke tárgyalások; ok nem is gyantitják, hogy Ozman pasa megsemmisítést a balkáni felségzet összes keresztény népei várják, mint a döntő végnek elejét, mint az elkerülhetlen jelt Görögország és Szerbia régen tervezett hadjáratainak megindulására, a melylyel a török válság oly értelemben való végleges megoldása összekötésében áll, hogy a török uralom a keresztények felett megszüntessék. Az angol és osztrák államférfiak ezen azon pillanaton várják a béke elkerülhetlenségét, mikor a görögök és szerbek hosszas alkalmatlansága szükségképen helyt fog engedni a minden áron előzendő teljes török catastropha irányult lelkületű törekvésnek. Az események legyőzhetően elemi ereje ezen Plevna bukása után fog mutatkozni, előre nyomulva a diplomácia összes feltevései és várakozásai ellenére s magával sodorva minden irrt korlátot, melyeket a diplomácia előrelátása állított fel, mert lehetetlen lesz az itteni népjárok megfogható igaztosságának közepette a görög és szerb nemzet természetesen elragadtatással elfogítani. Ekkor mi, szól tovább a Mir, ha kivánók is a békét a háború megszüntetésére vagy félbe szakítására nem is gondolhatnak, mert ekkor a fris görög és szerb haderők csak kezdenek el a harcztól és pedig Törökország nézve végeztes abbéli elhatározással, hogy egyszermindenkorra véget vessenek a kínos balkáni kérdésnek. Ausztria, a szerbek esakéleti körét korlátozandó, elfoglalná talán Bosznia, Angolország pedig szintén tenne valamit, s alkalmatlan a beszáll hajzhatat a Bosphorba küldene; de senkinek sem volna sem ideje, sem eszköze, sem lehetősége az általános végleges megoldásának elejét venni.

Azon európai diplomaták, kik „katonai őnszeretetének“ kielégítése esetében Törökországra nézve nem alkalmatlan békét várnak, következtetéseiket a futó homok, vagy helyesebben szólv, a papirosra fektetik nem is észlelvén a történeti valóság feltartóztatathatlann nyomuló elemek borzasztó menetét.

Szóval az egész oda megy ki, hogy a katonai becsület megmentése után az oroszok még kevésbé gondolnak a békére, mint ezelőtt. De Törökországban sem olyan a hangulat, mely a kormányt Plevna elesteré után békéért való rimánkodásra kényszerítene. A Konstantinápolyban talált igazgató falragasok és a közvélemény egyéb nyilatkozásai a végtelékig való harczt követelik. Azon hírek, mintha a szultán hajlandó lenne a békére, és hogy a török kormány közbiztonságért eszedezett volna Németország előtt, teljesen valótlanoknak bizonyultak.

Hát még ha az oroszok Plevna alól eltakarodni lesznek kénytelenek! Akkor még majd orosz részről következnek a végtetek. Bármire forduljanak is azonban a dolgok, a közelgő nagy események folyamában Szerbiának, ha a döntő eseményig nem jutott, azután még kevésbé fog szerep jutni, mert a „Ruszi Mir“ föntebbi, a szerbeket illető jövőndöleése nem egyéb az orosz czélok leplezésénél.

Ma estig egyetlen ütközethir sem érkezett. A többi híreket a következőkben foglaljuk össze: Szko-belev tábornok 15-én éjjel könyvnyű sebet kapott. — Mehemed Ali hadereje 68 zászlójából és 100 ágyúból áll s már megkezdte az előnyomulást Örhánije felé, hogy az ottani seraggel egyesüljön. — Ozman pasának sikerült tudatni Mehemed Alival, hogy Plevnában még 20 napra való eleseg van. — Tegnapi a szultán átnyújtotta a polgári őrségnek a lobogókat és beszédt tartott, melyben kiemelte, hogy a nemzet becsülete megköveteli a haza jogai és méltóságának megvédését az általános hadiszolgálat gyakorlásával; továbbá kiemelte, miszerint szerencsésnek érzi magát, hogy a polgári őrség megteremtésével hozzájárulhat a haderő szaporításához. Adja is-

ten — mondá — hogy e lobogók Törökország függetlenségének és jogai megőrzésének jelvényeit képezik!

Az osztrák reichsrath kiegyezési bizottsága, mint táviratilag jelentik, tegnapi folytatása a vám- és keres. szövetség tárgyalását. A III. cikkkel Deschman stilyári változtatások ajnált, mivel a cikk szerkezetéből az lehet következtetni, hogy az osztrákok kötelesek az arbergi vasutat kiepíteni, holott itt a magyarok kötelezettsége is hangszulozandó volna a damát vasutakkal való összekötő vasutnak. Dumba csak általános szerkezetet önjait a levantei kereskedést előmozdító vonal ajánlása s a szeszek-novii kifejezett csatlakozás elhagyása által. Wolfram hangszulozta, hogy itt vonalépítésről van szó, ha mi kelet felé követeléseket állítunk föl, a magyarok ugyanigy tesznek nyugat felé: ez nem tarozik a kereskedelmi szövetségbe. Miután több szónok e nézetek mellett és ellen szólt, a kereskedelmi miniszter kijelenti, hogy mindenki kívánása vasutahálózatunkat a törökkélmieelőbb összekötői; épen úgy mindenki kívánása, hogy a bosnyák csatlakozás választassék, de a bosnyák vasut még meg sincs kezdve, a rumeliái hálózat pedig már nagyobb részben készen van s kevesebb költséggel létesíthető az összekötetés Nis-B lgráddal vagy Vidin-Orosván át. A bosnyák vasutak nagy műszaki nehézségekkel is járnak, továbbá kisebb baj az, hogy árunkat az államvasuton és Magyarországon át küldjük Törökországba. Az azon állítás ellen emelt kifogás, hogy itt nincs helye a szóban levő követelésről beszélni, nem helyesek, mivel mi Magyarországot iránt méltánylatlan követelést emelünk, hogy érdekeit sértő vasuti csatlakozást engedélyezzen. Fajdalom, nem lehet jóvá tenni, hogy a bosnyák csatlakozás elmulasztották. Különbön mind a két fél teljesen szabad marad aktiójában.

A cikk ezután Dumba változtatásával elfogadtott. A IX. cikket változtatlanul elfogadták. A X. cikkkel Schorschmidt a kormányt javaslat helyreállítását kívánja, mely szerint a statisztikai anyag a két fél miniszteriumaihoz utasítatik. Herbst osztrák e nézetben, főképp pénzügyi álláspontrol. A cikk ezután e kormányi elterjesztéssel egyformán fogadtott el.

A XI. cikkhez az albizottság pótlást ajánl a mező gazdaságban szükséges marhasz leszállítása miatt. A kereskedelmi miniszter kiemeli a sómonopolium megszüntetése miatti aggodalmait. A szabóit árszabályzat szintén megengedhetetlen ítt. Hosszabb vita után e pont újbol visszautasított az albizottsághoz megfontolás végett.

Az ördvideki vasut ügyben keddre déli 12 órára minisztertanács van kitűzve a király elnöklete alatt, melyben a magyar minisztereken, Maruzian báns és Philippovics parancsnokon kívül, Byhant közös hadügyminiszter is egyik előadójaúl értekeztel.

Értekezlet a népgyűlés tárgyalásán.

A holnapi népgyűlést előkészítő bizottság ma este 5 órakor az „Arany Sas“ szállodában ülést tartott, melyen először is megállapították azon határozati javaslat szövege, mely elfogadás végett a népgyűlésnek a bizottság részéről ajánlati fog. — A határozati javaslatból hosszabb vita után kihagyatott azon tétel, melyben indítványozva van, hogy a képviselőházhoz kérvény terjesztessék be a népgyűlés részéről. A népgyűlés elnökütl Grosz Adolf, Hazay Lajos és Farkas István urak jöletnek ki. Valószínű, hogy a gyűlés ezek közül fog magának elnököt választani. Jegyzőnek Scheffer László joghallgató jelöltetik ki, tekintettel arra, hogy az egyetemi ifjuság a közelmúltban oly nemesen viselte magát a közügyekben, s tekintettel arra, hogy az ifjuság ez alkalommal is teljes számmal szándékozik résztvenni az öt is közérlel érdeklő ügy melletti tüntetésben. — A szervező bizottság köréből Fromm Antal, Bakay Nándor és Herman Ottó urak fognak holnap szónokolni. A határozati javaslat betervezésével az értekezlet Verhovay Gyulát kívánja megbizni, ő azonban el nem fogadta e megbízást, azért hon nem szolgáltasson alkalmat arra, hogy azt mondják a függetlenségi párt tagjairol, hogy pusztán szereplési vágy vezetni öket. — Hosszabb vita után, mely a körrel forgott, hogy mikor és ki által terjesztessék be a határozati javaslat végre Bakay Nándor, Hazay Lajos, Sembery István, Herman Ottó, From Antal, Füzessy, Andrassy és Verhovay felszólalással az értekezletre, hogy a harmadik szónok Herman O. ur nyujtsa be a határozati javaslatot. — Több a rendezésre vonatkozó esakélyebb fontosságú ügy elintézésé után Hazay Lajos, Füzessy, Andrassy, Nyilassy F. és Szűcs Gyula urak megbiznák, hogy már 2 órakor a népgyűlés helyiségébe a lovadába menjenek s ott a népgyűlés megtartására az előkészületeket megtegyék, s a gyűlés folyama alatt a rendezői szerepet vigyék. Ugyanoly megbízást nyertek az ifjuság sorairol a következők: Tóth Béla, Nagy Géza, Spuller Gyula, Pásztyeli Jenő, Ziska Gábor, Török Tibamár, Lázár J., Varázsóy Gusztáv, Mihályi István, Sir József, Geibhardt B., Szarka M., Szukács József, Verhovay Lajos, Borhy György, Plochberger J., Hegedüs F., Torkos Kálmán, Barabás B., Major L., Lavatika Gyula stb. urak.

A nagy érdeklődés, mely a népgyűlést iránt mutatkozik, biztosítja, hogy a bank- és vámiügy önállóságunk, pénzügyi és közgazdasági érdekeink, s a politikai morál melletti tüntetés teljesen sikerülni fog. Részt fog venni a népgyűlésben mindenki, ki megbotránkozott a programmező 210 képviselő azon eljárása felett, mely által arcul ütötték a becsület érzetét; nem fog távol maradni az, ki bír némi érzékkel anyagi érdekeink fontosságá iránt, ki nem akarja hallgatása által belegyezését adni ahhoz, hogy hazánk Ausztria gyarmattartományává tétessék, ki nem akarja támogatni azon hitvány politikát, mely a ködustársasnyához vezet, ki osztrák azon nézetben, hogy csak jöltében levő nemzet lehet igazán szabad, boldog és hatalmas.

A költségvetés tárgyalása.

— A pénzügyi bizottságból. — nov. 17.

A képviselőház pénzügyi bizottsága mai ülésében tárgyalás alá vette a vállás- és közoktatási tárcza költségvetését.

Kautz előadó megkezdte, hogy e költségvetés egészen a múlt évi költségvetés keretében mozog, de tekintettel néhány elkerülhetlen változásra, egy pár új tételre, s egy bevételi tételnek kisebb összegben való előirányzására, a tárcza szükséglete 155.000 forinttal nagyobb az előbbi évnél.

Zsedényi en. kérdi a miniszteröl, tetteik-e a ház határozata szerint lépések az alapok kezelésének rendezése iránt.

Trefort miniszter előadja, hogy a kormány komolyan foglalkozik e kérdéssel, egy bizottság küldetett ki, s ennek kimerítő jelensége leend annak idején ő felségre elterjesztve.

Simonyi Ernő a kiküldött bizottságot nem tekintheti a parlament kifolyásának, hanem a miniszter egyszerű magánénekeinek s a bizottság jelentése nem fog hitelse jelleggel bíri.

A költségvetés tárgyalása.

— A pénzügyi bizottságból. — nov. 17.

A képviselőház pénzügyi bizottsága mai ülésében tárgyalás alá vette a vállás- és közoktatási tárcza költségvetését.

Kautz előadó megkezdte, hogy e költségvetés egészen a múlt évi költségvetés keretében mozog, de tekintettel néhány elkerülhetlen változásra, egy pár új tételre, s egy bevételi tételnek kisebb összegben való előirányzására, a tárcza szükséglete 155.000 forinttal nagyobb az előbbi évnél.

Zsedényi en. kérdi a miniszteröl, tetteik-e a ház határozata szerint lépések az alapok kezelésének rendezése iránt.

Trefort miniszter előadja, hogy a kormány komolyan foglalkozik e kérdéssel, egy bizottság küldetett ki, s ennek kimerítő jelensége leend annak idején ő felségre elterjesztve.

Simonyi Ernő a kiküldött bizottságot nem tekintheti a parlament kifolyásának, hanem a miniszter egyszerű magánénekeinek s a bizottság jelentése nem fog hitelse jelleggel bíri.

A költségvetés tárgyalása.

— A pénzügyi bizottságból. — nov. 17.

A képviselőház pénzügyi bizottsága mai ülésében tárgyalás alá vette a vállás- és közoktatási tárcza költségvetését.

Kautz előadó megkezdte, hogy e költségvetés egészen a múlt évi költségvetés keretében mozog, de tekintettel néhány elkerülhetlen változásra, egy pár új tételre, s egy bevételi tételnek kisebb összegben való előirányzására, a tárcza szükséglete 155.000 forinttal nagyobb az előbbi évnél.

Zsedényi en. kérdi a miniszteröl, tetteik-e a ház határozata szerint lépések az alapok kezelésének rendezése iránt.

Trefort miniszter előadja, hogy a kormány komolyan foglalkozik e kérdéssel, egy bizottság küldetett ki, s ennek kimerítő jelensége leend annak idején ő felségre elterjesztve.

Simonyi Ernő a kiküldött bizottságot nem tekintheti a parlament kifolyásának, hanem a miniszter egyszerű magánénekeinek s a bizottság jelentése nem fog hitelse jelleggel bíri.

Helly szerint a bizottság kiküldése nem felel meg azon kormányi kijelentésnek, melyet a ház magára tett. E jelentésnek pusztán a ház tagjai közt leendő kiosztásával nem lehet béinni, s a miniszter köteles lesz annak alapján proposíciót terjesztieni a ház elé. Figyelmezteti a miniszter, hogy ha nem talál módot az ügy rendezésére, még sok kellemetlenségnek lesz kitéve.

Somssich megkezdte, hogy az alapok jogi természetének megvizsgálására kiküldött bizottság munkálkodását kel sürgetni, mert a mig az alapok jogi természete nincs tisztába hozva, addig alaposan nem lehet követelni a kezelésnek más módon való rendezését. A kezelés megvizsgálására ő felsége, mint főpatronus küldte ki a bizottságot, s annak működése nem is tartozik a ház elé.

Simonyi E. szerint az országgyűlésnek sincs joga megítélni, vajjon ezen alapok katolikus jellegűek-e vagy nem, ezt csak bíró döntheti el. De bármint legyen az eldöntés, azok kezelésének addig is kellően ellenőriznie kell. Privát deputatiók kiküldése az országgyűlést, mint a kormányt alkotmányos ellenőrt egyáltalán nem érdeklí.

Helly: Ha bizonyosan tudná, hogy valamennyi alap katolikus jellegű, annál inkább kellene követelnie, hogy az országra bizott magán vagyonnak kezelése szigoruan ellenőriztessék. A miniszter ő felsége bejegyzése nélkül megváltoztatta az alapirányi hivatalnok egész nyugdíjait rendszerét, a miből közte s a számvényezők közt hosszas vita támadt, a mely nagy sines eldöntve. Ily állapotot alkotmányos országban egy napig sem lehet tűrni. Az általános jelentésben szóló a ház figyelmei az ügyre felhívandóknak tartja.

Megkezdetvén a részletes tárgyalás, Trefort miniszter kéri a bizottságot, hogy a clinica építése, a műegyetem kérdése, a nagyváradi bábiskola s a pozsonyi tanítóképzde ügyében egy bizottság küldessék ki, mely a tervek s költségvetéseket megvizsgálva s a szakembereket kihallgatva, jelentést terjesztessen a bizottság elé.

Zsedényi elnök szükségletének tarti ily bizottságot, mert az ily felesleges építkezéseket általában kerülni kell, ha az ország pénzügyi állapotán javítani akarunk.

Csengery sokkal celszerűbbnek tartaná, ha a tervek a bizottságnak terjesztetnék elő, a kérdések a maguk helyén megbeszélgetténnek, s az albizottság akkor küldetnék ki, ha az szükségesnek mutatkoznék.

A bizottság rövid vita után magáévé teszi e nézetet, s megkezdte az egyes tettek tárgyalását.

A központi kiadásoknak a mult évvel megegyező előirányzata vita nélkül elfogadtatik.

A tanulmányi ügyek igazgatásánál Trefort miniszter előadja, hogy 160.000 frttal a tanfelügyelő intézményét celszerűben fenntartani nem lehet. — Hogy azonban az országot újabb kiadásokból ne terhelje, a tanítóképzdek nevelési előirányzatánál mutatkozó megtakarításokból kiránja fedezni az itt netalan mutatkozó túlkiadásokat.

Kautz előadó e szempontból a tanfelügyelőség s a tanítóképzdek közt virement megadást indítványozza.

Simonyi Ernő megkezdte, hogy a tanfelügyelői nagyrészt épen nem felelnek meg feladatuknak s egyáltalán nem járnak el szorgalommal az iskolák látogatásában. Az új hivatalnokok szaporítása épen nem áll az ország érdekében.

Lukács e tételnél a több kiadást már megalkotott törvények kifolyásának kítja, s miután virement megadásra egészen különböző címek alatt sem hajlandó; a budget realitása érdekében az 1876-ban tényleg kiadott nagyobb összeg megszavazását ajánlja, a másik két tétel megfelelő leszállítása mellett.

Csengery sem látja helyesnek, hogy a bizottság többet szavazzon meg, mint a miniszter kéri. Nem tartja indokoltnak, hogy a tanfelügyelői ellen általános vádakkal álljanak elő. Az újabb törvények után, ha valamelyik nem teljesíti kötelességét, a közigazgatási bizottságok kezében van az ellenőrzés lehetősége, s ha ezt nem teljesítik, ne álljanak ily általános vádakkal elő.

Wahrman az azon nézetben van, hogy vagy elegendő a 160.000 ft., és akkor nem adandó több, vagy nem elég, s akkor indokolja a miniszter a kívánt nagyobb összeget. Szóló egészen különböző címei közt nem adja meg a virement s nem is hajlandó 160.000 frttal többet megszavazni, hanem felhívja a minisztert, hogy szigoruan az összeghez tartsa magát.

Helly nem fukarkodik a közoktatási tárczával s hajlandó minden hasznos kiadást megszavazni. Azonban a tanfelügyelői egész szükségletét bátran törölni lehetne, mert a mi tanfelügyelőink nem tesznek semmit, csak nagy pontossággal bebeszélk fizetéseiket. Minden megyében akadna néhány, lelkes ügybuzgó ember, a ki ingyen látogatná az iskolákat. Addig azonban, a mig e haszontalan intézményt megtartják, megszavazandó annak tényleg kiadása, s nem adható oly tárgkörül virement, mely egészen illusztránssá tesz minden költségvetést.

Trefort nem lát abban semmi hibát, hogy ha nem jö ki a 160.000 frttal, a nagyobb kiadást másuttal való megtakarításokkal fedezze. A hol az állam oly nagy összegeket fordít a népoktatásra, ott nem lehet az ügyet minden ellenőrzés nélkül hagyni. A mi az egyénekre illeti, vannak a mostani tanfelügyelők közt nem csekély számmal ügybuzgó kötelességeinket magfelő egyének is.

Csengery indítványozza, hogy virement nélkül 160.000 frt szavazzassék meg, s a netán mutatkozó esakély túlkiadást a miniszter a zárszámadásunkal igazolja.

Trefort miniszter hozzájárul ez indítványhoz. Horváth Lajos válaszul Hellynek megkezdte, hogy a vidéki életben nehezen fogja felteálni azon ügybuzgó embereket, kik a tanfelügyelők teendőt ingyen teljesítik. Az iskolák felügyeletét már nemzetiségi szempontból sem lehet pusztán a municipiumokra bízni.

Simonyi Ernő kérdi a miniszteröl, van-e a tanfelügyelői eljárás instrukcióját, s ki ellenőrizi azt, hogy vajon megfeleljen-e ez instrukciójának? Oly előirányzat, melynek meg nem tartása előre látható, elfogadni nem lehet.

Trefort miniszter előadja, hogy a tanfelügyelőink igen részletes utasításokkal vannak, s ellenőrzésük első sorban a közigazgatási bizottságok feladata.

Helly inkább nagyobb összeget szavazna meg, mintsem a miniszter felhatalmazza arra, hogy máschomnan vegye el a pénzt korteskedő tanfelügyelők számára.

A bizottság virement nélkül megszavazza a tanfelügyelők számára a 160.000 frtot.

A tanintézetek előirányzatánál a budapesti egyetemre vonatkozólag Zsedényi szól fel, igen nagynak tartván a jogkari tanárok számát.

Somssich megkezdte, hogy meg kellene állandólag állapítani a jogkari tanárok számát, s nem bízni azt a kormány önkényére.

Trefort miniszter a joghallgatóknak rendkívüli nagy száma mellett nem tartja e számot csökkenthetőnek.

Wahrman kérdi a miniszter, vajjon az

orvosi karnál a két tanár hiánya nem lesz-e érethető.

Trefort miniszter megkezdte, hogy az orvosi karnál két tanszék eddig nem is volt betöltve, s azok csak akkor fognak betöltetni, ha alkalmas szakembereink lesznek.

Simonyi E. figyelmébe ajánlja a miniszternek, hogy legalább azon egyetem hallgatóitól, kik ösztöndíjat huznak, követeljük meg a tanárok hallgatását.

Csengery megkezdte, hogy e tekintetben a horvát ösztöndíjakra is szigorú ellenőrzés fordítandó, s Somssich szerint arra is figyelem fordítandó, hogy a horvát ösztöndíjakosok a magyar nyelvet értsék.

Trefort miniszter kijelenti, hogy a hallgatókat kellő figyelemmel méltatandja.

Simonyi E. nem tartja helyesnek azt, hogy az ország három könyvtár — az egyetemi, műzeumi s akadémiái — segegye, midőn még egy könyvtárunk sincs, a mely a cultura igényeinek megfelel.

Csengery megkezdte, hogy e ügyben már régebben tartott egy enquete, melynek munkálata kijelöli mindenik könyvtár jellegét, s e munkálattal az illető könyvtárak szem előtt is tartják.

Helly az illető helyiségek 12000 frtnyi légszeg világitási kiadását rendkívüli soknak tartja.

Pulszky megkezdte, hogy ezen összegben a sok helyiség világitásán kívül az összes chemiai, physiologi laboratoriuumok s a természettani tanszék szükséglete is be van érve.

Trefort miniszter megkezdte, hogy gondja lesz e költségeknek lehető redukálására.

Lukácsnak a tizházi elleni biztosítási szeszeg ellen van kifogása.

Csengery elégnek tartaná, hogy az illető épületek a tizelő tepekkel táviradály összekötessenek. A bizottság a szóban forgó biztosítási felmondására hívja fel a minisztert.

A budapesti egyetem szükséglete változatlanul megszavaztatott.

A budapesti közép-tanodai tanárképzede és gyakorló-iskola előirányzatánál Csengery kérdi, igaz-e az, hogy ezen intézetnél nem magyar nyelven hallgattattak egyes tanárok. Szóló ezt nem helyeselheti, nézete szerint még tanítónak sem levőn alkalmazható az, a ki magyarul nem tud.

Trefort miniszter válaszul, hogy nincs ily esetről tudomása s ügyeli fog, hogy jövőre ne forduljon ily eset elő. Az előirányzat megszavaztatik.

A kolozsvári egyetem e közép-tanodai tanárképzede szükséglete változatlanul elfogadtott.

A József-műegyetemnél Trefort miniszter kéri az ut. vasut-és vízépítéset számára egy új tanszék rendszeresítését, engedélyezését, megkezdte, hogy egy megtakarítókolytán a műegyetem költségét evel nem szaporodnak.

Kautz előadó ugyan nem ellenzi ezt, de megkezdte, hogy a műegyetemi tanszék szaporítása nem helyeselhető, mert vannak ott tanszék, melyeket össze lehetne vonni.

Trefort miniszter maga is óhajtaná egy pár tanszék megszűntetnie, de a mig az illető tanszék meg nem ürülnek, nem tehet e tekintetben semmi intézkedést.

Hegedüs és Zsedényi szerint ki kellene mondani, hogy a felesleges tanszék megdresedések esetére ne töltsessenek be.

Csengery nem tartaná helyesnek most annak kimondását, hogy a nemzetgazdasági tanszék a műegyetemen többé ne töltsessenek be.

Mészáros miniszteri tanácsos megkezdte, hogy a nemzetgazdasági obligat tantárgy a műegyetemen, s e tanszék megszüntetése nem jöhet szóba.

Hegedüs nem is emek, hanem a váltóügyi tanszék megszüntetését s a nemzetgazdasági és statisztikának annak idején való egyesítését kívánja. A bizottság fenntartja azon mult évi határozatát, hogy a miniszter egy-két tanszék a műegyetemen annak idején egyesítson, vízépítéset ily tanszék rendszeresítését pedig elfogadta.

Az új műegyetemi épület emelését Zsedényi nem helyeselheti, s inkább azt óhajtaná, hogy jutányosabb árán más alkalmas helyiség béreltessék.

Wahrman az azon esetre, ha oly épület templomként, mely 1.100.000 frtba kerülne, ez szintén nem tartaná helyesnek. Lehet szerinte a czélnak teljesen megfelelő műegyetemet egyszerűbben 4-500.000 frttal építeni, s ennek kamatja nem lenne több a jelenleg fizetett házbérlnél.

Csengery szerint az építkezést drágítja még az is, hogy az állat-gyógyintézet telének felhasználása által egy állat-gyógyintézetnek az építése válik szükségessé. Jutányoson más telken például a vámbáz mellett a régi sóház helyén lehetne építtetni, a mihez a mostani viszonyok igen alkalmasok.

Trefort miniszter megkezdte, hogy a műegyetem sokáig nem maradhat mostani helyiségében. Maga sem akar 1.100.000 frtot költeni az új épületre, s épen azért kéri egy albizottság kiküldését a tervek megvizsgálására és egy javaslatnak előterjesztésére. Az állatgyógyintézet épülete sem állhat fenn sokáig, s annak telkén a műegyetem építése, már azért is a legcelszerűbb, mert központi helyen és közel van a többi természetudományi intézetekhez.

Wahrman szerint az albizottságnak tendője volna megvizsgálni lehet-e 48.000 frt annuitások mellett egy műegyetemi épületet emelni.

Simonyi E. nem helyesli a kiindulási alapot, mert 48.000 frt bér a legmenthetőbb kiadás az egész budgetben. Szerinte az állatgyógyintézet épülete 100.000 forinttal átalakított volna műegyetemi épületté.

Helly fölölkön tartja azt, hogy miként lehetne minél előbb a lehetőleg olesobban egy alkalmas műegyetemi épületet emelni. Erre a bizottság egy albizottságot küld ki, mely a műegyetemnek elhelyezése ügyében véleményét adjon. E bizottság tagjai: Csengery elnöklete alatt, Kautz előadó, Wahrman, Simonyi Ernő, Szapary gróf és Hegedüs Nándor.

A rajztanárképzede s evel kapcsolatos mintarajztanoda, valamint a nagy-szebeni jogakademia szükséglete megszavaztatván, az ülést véget ért.

A protestans új árvaház.

— Megnyitási ünnepély. — nov. 17-én.

Ma délelőt a fővárosban ismét egy szép ünnepély folyt le. Ma történt a protestansok új árvaházának megnyitása, fnyes közönség e közt az épen itt ülésező konvent tagjainak egy nagy részével.

A megnyitási ünnepély természetesen főképp felekezeti jellegű volt. A protestans árvaház az egyedül intézet, melyet a magyarországi két protestans felekezet egyesült erővel hozott létre s tart fenn. Az ünnepélyen is főképp e két felekezet notabilitásai (Fabinyi Teofil, Dr. Bókay, Hunfalvy, Ballagi, Farkas stb.) vettek részt a konventi tagok közt. Itt láttuk még ezen kívül a következőket: Ráth Károly, Kammermeyer polgármester, Bója Gyergely tanfelügyelő, Tanár Gyedeon közoktatásiügyi államtitárk, Dévény, Thaisz, Posner stb. A nők nagy számmal voltak képviselve, köztük Tizsa Kálmáné, Bischitz Dávidné, Kralovszkyne

s más a jötkönytség terén maguknak kiváló érdemei szerzett nők. Egészben véve a közönséget — az árvaakat ide nem számítva — 300 főnél többre lehetett becsülni.

Az ünnepély kezdetét egyházi ének. György Vilmos ev. lelkész rövid, igen szép alkalmi imája képezte. Azután ismét egyházi ének volt s Török Pál lelkész s superintendens lépett a szószékre s ott hosszbab egyházhírszót mondott e themétről: „Mi a valódi isteni tiszteltet? Fejletgetvén, hogy az a jó tettekben s különösen az árva s nyomorultak gyámolításában áll. Beszáde szépen s szabályszerűen kidolgozott prédikáció volt alkalmi jelleggel s hosszadalmas befejezéssel, melyben az árvaakat ad tanszék s áldást kér az épületre.

Az intézetben mindenütt (fóliatokban is) mutatkozó dualizmus szerint ezután a német lutheránus egyház egyik lelkész Dollehall Sándor tartott németül, hosszabb, különben meglehetősen szerkezetű s áldással végződő alkalmi imát, melynek végén a kar Luther híres énekéből „Ein feste Burg“ a két első versszakot énekelte el. Jellemző, hogy ez a fővárosban az első intézet évek óta, mely német czéget is tesz ki, s a német nyelvet hivatalos nyelvvál is használja.

Az egyházi ünnepélyek ezet vége levén, az egyesület elnöke b. r. ó Kochmeister Frigyes olvasta föl magyar nyelven az egyesület s az új árvaház építésének rövid történetét, melyből a lényegesebb pontokat itt közöljük.

Az intézetet a két protestans felekezet közös adakozásból emelte. Az első intézet az ötvenes évek végén alakult egyesület által 1866-ban a három dobúta egyik közép magasságú emeletes házban nyitott meg. Ezen intézetben működött, mint árva ánya, a gyermek irdalom terén is ismeretes Horvai Antal, kiket utódja most a derek Brocsko Lajos. Az előbbi helyiség szűk volt, amiatt már évekkel ezelőtt ismételt felmerült az árvaház helyében azon eszmé, hogy oly nagyságú új árvaházat kell építeni, mely képes legyen száz árva befogadni.

Bár Kochmeister Frigyes volt ki ösztözeremlé házról-házra járva és hebe-korba a sajátjából előlegezte a szükséges összegeket, és nem nyugodott meg addig, míg a jötköny adakozások után való fáradozásnak sikerét nem látta.

Az árvaház épülete a dohánytelecra végen a városligeti lövönat vasut közelében van, a városi szegények háza, a Fröbelképzőintézet s az izr. siketnémák intézetének szomszédosában. Csinos, massiv, nagy, emeletes épület, melynek két szárnya előre nyulik, s földalatti helyiségei is magasak, hogy az egész két emeletes épületnek látszik. Ugy maga az épület, mint udvara ugyan közintézetnek berendezésének megfelelőleg, igen csinos s egyáltalán nem mutatnak arra, hogy a szép épület lakói szerencsétlensége.

Az intézet helyisége 100 árva foghatat magába. Jelenleg azonban mintegy 70 gyermek van itt mindkét nemből, kik közül azonban több már magasabb iskolába jár. Az átköltözés az új épületbe már a mult évben megtörtént, de a felszerelés — mint említettük is — még nincs teljesen készen.

Az épület frontja a szegények háza háta mögött levő térre nyulik, hol a közel jövbőben a második térvárosi templom fog építtetni. A szárny épületek homlokzatán magyar s német (N) nyelven aranyozott betűkkel e felirat van: „Budapesti prot. orsz. árvaház. 1877.“ A kapun belépve, a terjedelmes csarnok mozaik talpazatán „Isten hozott“ czimű felirat van s innen jut a látogató az árvagyajtón át a földszinti corridorba. A jobb szárny a lényok, a balszárny a fűk számára van berendezve. Minden szárnyban az épület egész hosszán kiterjedő nagy terem van, hol a növendékek egész napon át foglalkoznak. Földszint vannak az iskolaszobák, az árva ánya s anya lakása, a betegszobák. A föld alatti helyiségekben a gazdasági helyiségeknek kívül két tornaterem is van, holott nyáron a tornász leginkább a szabadban történik. Az emeleti hálóterem összekötésében állnak a felügyelők szobáival, úgy, hogy azok az egészet könnyen áttekinthetik. Atalában az egész épület s benne uralkodó rend és tisztaság igen kellemes hatást tesznek a szemlélőre.

Csak azt emelnék még ki, hogy egy társulatok, mint egyes egyének versenytegyek egymással, hogy a jötkönytség ez új helye minél olesobban s részben ingyen is állítsassék elő. A város légszertárukat kiváló érdemeket szerettek maguknak. Az árvaházban már eddig 186 növendék nyert teljes kiképzetést s maga a jelenlegi árvanya is egykor az első növendékek közé tartozott. A megnyitási ünnepély 12 óra tájban ért véget.

A revf, egyházak konventje.

— Befejező ülés. — III-ik nap. —

A konvent ma ülést tartott, hogy megválassza a bizottságot, mely a tisztánul egyházkerület és Lónyay Meunyhérek, lapunkban már ismertettet javaslati alapján tervezett készítsen a reform. közszzint szervezéséről és az egyházi alkotmányról. — A bizottságba bevalasztottak: a tisztáninni kerületből Kun Bertalan, Fejes István, Moccsary Lajos, pöttag: Mitrovics Gyula, a dunántúli Horváth M., Beóthy Zsigmond, Csepán Antal, pöttagok: Nagy és Pázmány L., a dunamellékbeli: Szász K., Fordós L., Molnár Aladár, pöttag: Bakasy Sándor; az erdélybeli: Nagy Péter, Tizsa László, Kolozsvári Sándor, Szász Domokos, pöttag: Lészay Lajos; a tisztánulból: Révész Balint, Révész Imre, Könyves Tóth Sámuel, pöttagok: Árvos Balint és gróf Ráday Gedeon. B. Vay Miklós elnök néhány zárszó és egy hozza intézett köszönő beszéd után befejezték nyilvánítva a konventet. A megválasztott bizottság együtt maradt, hogy azonnal megalkotassék és megalkutása a követendő eljárás.

Egy egyetemes magyar protestans missió társulat alakulására vonatkozó eszmecserére hívta össze tegnapi délutáni 5 órára a conventi gyűlés termébe Czedler Márton a convent tagjai közöl azokat, kik ez eszme iránt érdeklől viseltek. Az eszmet, mely a magyar protestans egyházban épen Czedler által tiz esztendeig Moldva-Oláhs részben, Törökországban pályát futott s kelet felé irányza a magyar protestans közönség és nemzet figyelmét; részvétel fogadták az összes superintendensok földtőlbeli a dunamellékéből Török Pál püspök, Fördös Lajos, Szász Károly, Bakasy Sándor, Molnár

